

Obsah

Použité zkratky	XI
O autorovi	XIV
Úvod	1
Cíle knihy	1
Používaná terminologie	5
KAPITOLA 1 Historický vývoj vnitrostátní závaznosti mezinárodního práva a jeho aplikace v Československu	8
1.1 Ústavní listina Československé republiky (1920)	8
1.1.1 Obecně	8
1.1.2 Předběžné provádění mezinárodních obchodních smluv	13
1.1.3 Zahraniční úprava	15
1.1.4 Rozhodovací praxe soudů první republiky	15
1.1.4.1 Nejvyšší správní soud	16
1.1.4.2 Nejvyšší soud	20
1.2 Ústava 9. května (ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky)	22
1.3 Ústava Československé socialistické republiky (ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky) a ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci	24
1.4 Změny po listopadu 1989	28
1.4.1 Otevření se vnější kontrole dodržování mezinárodního práva	28
1.4.2 Otevření vnitrostátního práva prostřednictvím běžného zákonodárství	29
1.4.3 Otevření vnitrostátního práva prostřednictvím ústavních změn	30

1.4.3.1	Uvozovací ústavní zákon k Listině základních práv a svobod	31
1.4.3.2	Ústavní soud ČSFR	32
1.4.3.3	Změna Ústavy ohledně předběžného provádění mezinárodních smluv	34
1.4.4	Názory nauky	35
1.4.5	Rozhodovací praxe soudů	36
1.4.5.1	Ústavní soud ČSFR	36
1.4.5.2	Obecné soudy	39
KAPITOLA 2 Vývoj právní úpravy vztahu mezinárodního a vnitrostátního práva samostatné ČR		40
2.1	Návrh Ústavy ČR	41
2.2	Ústava ČR	42
2.3	Výklad čl. 10 Ústavy ČR před Euronovelou	44
2.3.1	Hypotéza čl. 10 Ústavy ČR před Euronovelou	45
2.3.1.1	Ratifikace	45
2.3.1.2	Vyhlášení	45
2.3.1.3	Mezinárodní smlouvy	45
2.3.1.4	Smlouva o lidských právech a základních svobodách	45
2.3.1.5	Mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách pohledem judikatury	53
2.3.1.6	Vázanost smlouvou	59
2.3.2	Dispozice čl. 10 Ústavy ČR před Euronovelou	59
2.3.2.1	Bezprostřední závaznost	60
2.3.2.2	Přednost před zákonem	63
2.4	Pravomoci Ústavního soudu	65
2.4.1	Abstraktní kontrola norem	65
2.4.2	Provedení rozhodnutí mezinárodního soudu	66
2.4.3	Individuální ústavní stížnost	73
2.5	Doktrinální kritika mezinárodního rozměru Ústavy ČR	73
2.6	Zákonné odkazy	75
2.7	Mezinárodní sankce	76
2.8	Pokus o novelizaci Ústavy ČR v roce 1999	78

KAPITOLA 3	Aplikace mezinárodního práva soudy České republiky a aktuální právní úprava	81
3.1	Euronovela Ústavy ČR	82
3.2.	Čl. 1 odst. 2 Ústavy ČR – dodržování závazků vyplývajících z mezinárodního práva	83
3.2.1	Judikatura k povaze čl. 1 odst. 2 Ústavy ČR	87
3.2.2	Povinnost mezinárodněprávně konformní interpretace vnitrostátního práva v judikatuře	89
3.3	Čl. 10 Ústavy ČR – základní inkorporační ustanovení	92
3.4	Hypotéza čl. 10 Ústavy ČR	95
3.4.1	Vyhlášení	97
3.4.1.1	Jazyk publikace	99
3.4.1.2	Judikatura k jazyku publikace smlouvy rozhodnému pro aplikaci mezinárodní smlouvy	103
3.4.1.3	Okamžik uveřejnění smlouvy	105
3.4.1.4	Rozsah uveřejňovaných skutečností důležitých pro provádění mezinárodních smluv	106
3.4.1.5	Možná řešení popsaných problémů de lege lata	107
3.4.1.6	Úvaha k řešení de lege ferenda	110
3.4.1.7	Judikatura k podmínce publikace smlouvy a skutečností rozhodných pro její provádění	111
3.4.2	Ratifikace	120
3.4.3	Souhlas Parlamentu	122
3.4.4	Mezinárodní smlouvy	130
3.4.5	Vázanost smlouvou	130
3.4.6	Vzájemnost	131
3.5	Dispozice čl. 10 Ústavy ČR	132
3.5.1	Inkorporace – mezinárodní smlouva jako součást právního řádu	132
3.5.2	Aplikační přednost	134
3.5.2.1	Aplikační přednost i před normami procesního práva	135
3.5.3	Samovykonatelnost	138
3.5.4	Přehled variant aplikace dispozice čl. 10 Ústavy ČR i s ohledem na různé prameny práva	141

3.5.4.1	Mezinárodní smlouva stanoví totéž co zákon	141
3.5.4.2	Zákon připouští více variant výkladu, z nichž některé vedou k dodržení závazku z mezinárodní smlouvy	142
3.5.4.3	Zákon neobsahuje normu konkurující normě z mezinárodní smlouvy	142
3.5.4.4	Rozpor mezi zákonem a mezinárodní smlouvou (s přihlédnutím k zásadě nesnížení ochrany lidských práv v důsledku přijetí mezinárodní smlouvy)	142
3.5.4.5	Rozpor mezi mezinárodní smlouvou a ústavním pořádkem, s přihlédnutím k pravidlu komplementarity mezinárodních a vnitrostátních katalogů lidských práv	145
3.5.4.6	Rozpor mezi dvěma mezinárodními smlouvami	149
3.6	Čl. 10a Ústavy ČR – přenos pravomocí orgánů ČR na mezinárodní organizaci nebo instituci	151
3.6.1	Povaha čl. 10a Ústavy ČR nejen jako kompetenčního ustanovení, ale i pravidla aplikace práva	153
3.6.2	Hypotéza a dispozice mezinárodních smluv podle čl. 10a Ústavy ČR	162
3.6.3	Smlouvy podle čl. 10a Ústavy ČR, kromě smluv souvisejících s Evropskou unií	164
3.7	Preventivní kontrola ústavnosti Ústavním soudem	170
3.7.1	Preventivní kontrola ústavnosti v judikatuře	174
3.8	Abstraktní kontrola souladu vnitrostátních norem s mezinárodními smlouvami	182
3.8.1	Snaha o zúžení derogační pravomoci Ústavního soudu	182
3.8.2	Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 36/01 ze dne 25. 6. 2002 – dovození trvajících derogační pravomoci ve vztahu ke smlouvám o lidských právech a základních svobodách	186

3.8.3	Přednost interpretace právního předpisu konformního se smlouvou o lidských právech a základních svobodách před jeho derogací	203
3.8.4	Judikatura obecných soudů navazující na nálezy sp. zn. Pl. ÚS 36/01	204
3.8.5	Abstraktní kontrola norem v případě jiných než lidskoprávních mezinárodních smluv	210
3.8.6	Další nálezy týkající se abstraktní kontroly norem v souvislosti s mezinárodními smlouvami	212
3.9	Rozsah přezkumu souladu rozhodnutí orgánů veřejné moci s mezinárodními smlouvami Ústavním soudem na základě individuální ústavní stížnosti	214
3.10	Změna pravomocí obecných soudů	219
3.11	Předběžné provádění mezinárodních smluv	221
3.12	Zákon o Ústavním soudu	223
3.12.1	Technická novela v návaznosti na Euronovelu	223
3.12.2	Řízení před Ústavním soudem v návaznosti na konstatované porušení mezinárodního práva mezinárodním soudem	224
3.13	Mezinárodní sankce	235
3.14	Zákonné odkazy na přednostní použití mezinárodního práva po Euronovele	238
3.15	Vliv rozsudků mezinárodních soudů na vnitrostátní řízení	242
3.15.1	Vliv rozsudků Evropského soudu pro lidská práva v konkrétní věci na probíhající vnitrostátní řízení	245
3.15.1.1	Vliv smírného urovnání před Evropským soudem pro lidská práva na probíhající vnitrostátní řízení	246
3.15.1.2	Dopad rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci samé na další vnitrostátní řízení	252
3.16	Aplikace dalších pramenů mezinárodního práva	255
3.16.1	Mezinárodní obyčej	255
3.16.2	Soft law	257
3.17	Časové účinky Euronovely a zákonných odkazů	259

KAPITOLA 4	Rozhodovací praxe soudů aplikující mezinárodní právo věcně	262
4.1	Obecně platná pravidla a zásady mezinárodního práva	262
4.2	Základní lidská práva a svobody	264
4.2.1	Právo na svobodu projevu	264
4.2.2	Možnost zásahu do práv na ochranu osobnosti odůvodněním soudního rozhodnutí	265
4.2.3	Právo vlastnit majetek	266
4.3.	Přípustnost omezení lidských práv	267
4.4	Diskriminace	269
4.5	Trestní právo	270
4.5.1	Výklad trestního práva hmotného s ohledem na mezinárodní smlouvy	271
4.5.2	Právo na spravedlivý proces	273
4.5.3	Vazba	274
4.5.4	Vydávání	279
4.6	Hospodářská, sociální a kulturní práva	280
4.6.1	Právo na vzdělání	280
4.6.2	Právo na bydlení	282
4.6.3	Ochrana životního prostředí	284
4.7	Mezinárodní právo válečné	286
	Summary	289
	Seznam použité literatury	292
	Seznam použitých soudních rozhodnutí	298
	Rejstřík	308